

ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Raport z przebiegu konsultacji społecznych
projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie atrakcyjności kulturalnej i
turystycznej

Data: 04 lipca 2013 r.

Akceptacja: Zarząd Województwa Pomorskiego (Uchwała Nr 781/264/13)

Opracowanie: Departament Turystyki

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. FORMY I PRZEBIEG KONSULTACJI SPOŁECZNYCH.....	4
II. GŁÓWNE WNIOSKI Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH.....	8
III. REKOMENDOWANE KIERUNKI ZMIAN PROJEKTU RPS AKT.....	25

Załączniki:

1. Tabela uwag zgłoszonych w ramach konsultacji społecznych
2. Sprawozdania z konferencji i spotkań w ramach konsultacji społecznych
3. Formularz uczestnika konsultacji społecznych
4. Ogłoszenia prasowe o konsultacjach społecznych

WPROWADZENIE

W dniu 28 marca 2013 r. Zarząd Województwa Pomorskiego (ZWP) przyjął projekt *Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej (RPS AKT)*¹, kierując go do konsultacji społecznych. Celem konsultacji było uzyskanie możliwie najszerszego spektrum opinii i propozycji partnerów społecznych i gospodarczych na temat zapisów zawartych w projekcie RPS AKT.

Postawą prawną konsultacji społecznych projektu RPS AKT jest *Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* oraz *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* w zakresie udziału społeczeństwa w opracowywaniu dokumentów (konsultacji społecznych) w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Konsultacje społeczne projektu RPS AKT trwały łącznie 61 dni (od 8 kwietnia do 7 czerwca 2013 r.). Do wzięcia udziału zaproszono szerokie grono osób i instytucji, a w szczególności przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społecznych i gospodarczych, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, środowisk akademickich, związków zawodowych oraz dziennikarzy i osoby prywatne.

Konsultacje społeczne projektu RPS AKT miały szeroki charakter. Zorganizowano łącznie 12 konferencji i spotkań konsultacyjnych, w których wzięło udział ponad 400 uczestników. W okresie trwania procesu konsultacyjnego, 39 osób i instytucji skorzystało z możliwości wyrażenia opinii na temat dokumentu, przekazując łącznie 435 uwag, co jest dowodem znacznego zaangażowania pomorskiej społeczności w debatę o przyszłości regionu.

W niniejszym Raporcie przedstawiono w sposób syntetyczny przebieg konsultacji przeprowadzonych w trybie art. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (zgłaszane w ich trakcie postulaty i proponowane sposoby ich rozpatrzenia) oraz dodatkowo uwagi i wnioski zgłaszane do projektu RPS AKT, zgodnie z ustawą OOS.

¹ Uchwała nr 325/234/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia *Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej (RPS AKT)*.

I. FORMY I PRZEBIEG KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

1. EKSPERCKA FORMA PRAC NAD PROJEKTEM RPS AKT

Prace o charakterze eksperckim rozpoczęły się przed przyjęciem przez ZWP projektu RPS AKT, już na etapie jego przygotowywania. Do współpracy w ramach powołanego Zespołu Roboczego (ZR) zostali zaproszeni eksperci w obszarach tematycznych powiązanych z gospodarką, kulturą i turystyką, oraz zaproszono przedstawicieli czterech Subregionalnych Zespołów Roboczych (SZR): metropolitalnego, słupskiego, południowego oraz nadwiślańskiego, w skład których weszli przedstawiciele samorządów oraz lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych. W pracach tych zespołów aktywnie uczestniczyli radni Sejmiku Województwa.

Zadaniem ZR było określenie w danym obszarze tematycznym, w ujęciu terytorialnym, potencjałów i trendów rozwojowych, wskazanie barier i problemów oraz wypracowanie wniosków i rekomendacji do RPS AKT.

Analogicznie, zadaniem SZR było określenie potencjałów i trendów rozwojowych, wskazanie barier i problemów rozwojowych, terytorialnego ukierunkowania działań dla problemów występujących w poszczególnych subregionach.

Wyniki prac obu gremiów miały istotny wpływ na kształt projektu RPS AKT.

2. PRZEBIEG PROCESU KONSULTACJI

Konsultacje społeczne projektu RPS AKT miały dwie zasadnicze formy: bezpośrednią (konferencje, spotkania konsultacyjne) oraz pośrednią (pisemną).

2.1 BEZPOŚREDNIE FORMY KONSULTACJI

Podstawową bezpośrednią formą konsultacji społecznych projektu RPS AKT były konferencje², debaty oraz spotkania konsultacyjne, w których uczestniczyli m.in. przedstawiciele administracji rządowej, samorządów terytorialnych, uczelni, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, samorządów i organizacji przedsiębiorców, Sejmiku Województwa, związków zawodowych oraz dziennikarze i osoby prywatne. Sprawozdania z nich stanowią Załącznik 2 niniejszego Raportu.

² Wszystkie konferencje zostały utrwalone w formie zapisu audio, dokumentacji fotograficznej oraz list obecności.

a) konferencja inauguracyjna (19 kwietnia 2013 r.)

Odbyła się w Centrum Wystawienniczo-Kongresowym AMBEREXPO w Gdańsku i wzięło w niej udział ponad 330 osób. W trakcie konferencji zostały przedstawione założenia prowadzenia konsultacji społecznych, oraz zaprezentowano poszczególne projekty sześciu RPS-ów.

b) konferencje subregionalne

Konferencje subregionalne organizowane były wspólnie przez SZR i Marszałka Województwa Pomorskiego. Odbyły się w Słupsku, Człuchowie, Kwidzynie oraz Sopocie. W konferencjach subregionalnych uczestniczyli przedstawiciele jst z danego subregionu oraz lokalni partnerzy społeczno-gospodarczy.

– **konferencja subregionalna w Słupsku** (10 maja 2013 r.)

Zgromadziła około 111 uczestników. Na pierwszą część spotkania złożyły się cztery prezentacje dotyczące poszczególnych projektów Regionalnych Programów Strategicznych (aktywności zawodowej i społecznej, atrakcyjności kulturalnej i turystycznej, gospodarki i zdrowia).

Po przerwie, odbyła się dyskusja dotycząca projektów poszczególnych RPS-ów oraz kierunków rozwoju subregionu słupskiego do roku 2020, obejmującego powiat grodzki Słupsk oraz powiaty ziemskie słupski, bytowski, lęborski.

– **konferencja subregionalna w Człuchowie** (20 maja 2013 r.)

W konferencji wzięło około 45 osób. Na pierwszą część spotkania złożyły się cztery prezentacje dotyczące poszczególnych projektów Regionalnych Programów Strategicznych (aktywności zawodowej i społecznej, atrakcyjności kulturalnej i turystycznej, gospodarki i zdrowia).

Po przerwie, odbyła się dyskusja dotycząca projektów poszczególnych RPS-ów oraz kierunków rozwoju subregionu południowego do roku 2020, obejmującego powiaty chojnicki, człuchowski i kościerski.

– **konferencja subregionalna w Kwidzynie** (23 maja 2013 r.)

W konferencji wzięło około 53 osób. Na pierwszą część spotkania złożyły się cztery prezentacje dotyczące poszczególnych projektów Regionalnych Programów Strategicznych (aktywności zawodowej i społecznej, atrakcyjności kulturalnej i turystycznej, gospodarki i zdrowia).

Po przerwie, odbyła się dyskusja dotycząca projektów poszczególnych RPS-ów oraz kierunków rozwoju subregionu nadwiślańskiego do roku 2020, obejmującego powiaty malborski, sztumski, kwidzyński, tczewski, starogardzki.

– **konferencja subregionalna w Sopocie** (24 maja 2013 r.)

W konferencji wzięło około 76 osób. Na pierwszą część spotkania złożyły się cztery prezentacje dotyczące poszczególnych projektów Regionalnych Programów Strategicznych (aktywności zawodowej i społecznej, atrakcyjności kulturalnej i turystycznej, gospodarki i zdrowia).

Po przerwie, odbyła się dyskusja dotycząca projektów poszczególnych RPS-ów oraz kierunków rozwoju subregionu metropolitarne do roku 2020, w skład którego wchodzi powiaty ziemskie: gdański, kartuski, nowodworski, pucki i wejherowski oraz powiaty grodzkie: Gdańsk, Gdynia oraz Sopot.

c) konferencja podsumowująca (11 czerwca 2013 r.)

Miała miejsce w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego. Udział w niej wzięło blisko 118 osób.

W trakcie konferencji przedstawiono planowane kierunki zmian, wnioski z prognozy oddziaływania na środowisko przygotowanej dla projektu RPS AKT oraz wstępnie podsumowano przeprowadzone konsultacje.

d) konferencja nt. Prognozy oddziaływania na środowisko projektu RPS AKT (22 maja 2013 r.).

Ważną rolę w procesie konsultacji społecznych projektu RPS AKT odegrała także konferencja poświęcona Prognozie oddziaływania na środowisko projektu RPS AKT. W spotkaniu uczestniczyło ok. 70 osób: przedstawiciele samorządów terytorialnych, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych oraz dziennikarze. Pierwszą część spotkania wypełniły: prezentacje dotyczące założeń poszczególnych projektów sześciu RPS-ów, oraz prezentacje przedstawiające najważniejsze uwagi Oceny Oddziaływania na Środowisko. Następnie odbyła się dyskusja poświęcona tym dokumentom.

Poniższa tabela przedstawia harmonogram, lokalizację oraz liczbę uczestników konferencji.

Lp.	Data	Miasto	Charakter Konferencji	Liczba uczestników
1.	8 kwietnia 2013	Gdańsk	Konferencja inauguracyjna	330
2.	10 maja 2013	Słupsk	Konferencja w subregionie słupskim	111
3.	20 maja 2013	Człuchów	Konferencja w subregionie południowym	45

4.	22 maja 2013	Gdańsk	Konferencja poświęcona Ocenie Oddziaływania na Środowisko	70
5.	23 maja 2013	Kwidzyn	Konferencja w subregionie nadwiślańskim	53
6.	24 maja 2013	Słupsk	Konferencja w subregionie metropolitalnym	76
7.	11 czerwca 2013	Gdańsk	Konferencja podsumowująca	118
ŁĄCZNIE				803

g) konsultacje z gremiami o charakterze regionalnym

Projekt RPS AKT był prezentowany i dyskutowany również na forum licznych gremiów o charakterze regionalnym.

Poniższa tabela przedstawia harmonogram prezentacji projektu RPS AKT na posiedzeniach gremiów wojewódzkich oraz liczbę uczestników.

Lp.	Data	Gremium	Liczba uczestników
1.	24 kwietnia 2013	Konsultacje społeczne RPS AKT podczas Forum Lokalnych Organizacji Turystycznych w Ustce	40
2.	10 maja 2013	Spotkanie konsultacyjne z Radą Rektorów Województwa Pomorskiego w Dolinie Charlotty	12
3.	29 maja 2013	Spotkanie konsultacyjne z Pomorską Radą Zatrudnienia, Regionalną Izbą Gospodarczą Pomorza, Pomorską Radą Przedsiębiorczości oraz Pomorską Inicjatywą Klastrową	18
4.	29 maja 2013	Spotkanie konsultacyjne z Pomorską Radą Organizacji Pozarządowych	40
5.	04 czerwca 2013	Spotkanie z Pomorską Radą Pożytku Publicznego	20
ŁĄCZNIE			130

2.2 POŚREDNIE FORMY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Uzupełnieniem bezpośrednich form konsultacji społecznych była m.in. strona internetowa dedykowana projektowi RPS AKT (http://www.strategia2020.pomorskie.eu/pl/rps_kult_tur), za pomocą której możliwe było zgłaszanie uwag. Strona cieszyła się znaczącym zainteresowaniem.

Pisemne stanowiska można było przysyłać w wersji elektronicznej (na adres rps-turystyka@pomorskie.eu) lub w wersji papierowej (na adres Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego).

Dla poprawy efektywności procesu konsultacji, stworzony został formularz³ uczestnika konsultacji społecznych, składający się z dwóch części. W pierwszej uczestnicy konsultacji, w formie tabeli, mogli zgłaszać opinie i propozycje do wszystkich części dokumentu. Druga część składała się z pytań problemowych odnoszących się m.in. do przejrzystości i jasności zawartych w nim zapisów. Formularz dawał możliwość kompleksowego wypowiedzenia się na temat projektu RPS AKT, a także ułatwił analizę zgłaszanych postulatów.

3. OBECNOŚĆ PROCESU AKTUALIZACJI SRWP W MEDIACH

Ogłoszenia na temat konsultacji projektu RPS AKT oraz OOS zostały opublikowane w prasie o zasięgu regionalnym⁴ w dniach 8 kwietnia 2013 r. oraz 13 maja 2013 r., a także na stronie internetowej www.strategia2020.pomorskie.eu. Wszystkie dokumenty związane z procesem tworzenia i konsultacji projektu RPS AKT były dostępne pod ww. adresem internetowym przez cały okres trwania konsultacji społecznych.

Proces konsultacji RPS AKT promowany był również z wykorzystaniem narzędzi będących w dyspozycji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego (UMWP) – oficjalnej strony internetowej www.pomorskie.eu, newslettera („Biuletyn Unijny UMWP”) oraz magazynów „Pomorskie” i „Pomorskie w Unii”.

II. GŁÓWNE WNIOSKI Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Niniejszy rozdział stanowi syntezę wszystkich uwag, propozycji i spostrzeżeń zgłoszonych do projektu RPS AKT w ramach konsultacji społecznych, o których szerzej napisano w poprzednim rozdziale.

Zgłaszane uwagi miały bardzo zróżnicowany charakter. Część przyjęła formę ogólnych komentarzy, odnoszących się do całego projektu RPS AKT lub jego poszczególnych części.

³ Formularz konsultacyjny stanowi Załącznik 3.

⁴ „Gazeta Wyborcza”.

Pozostałe zaś, były szczegółowe, sugerując wprost zmiany konkretnych zapisów lub sformułowań.

Wykaz zgłoszonych uwag/propozycji modyfikacji wraz z informacją na temat podjętej decyzji i uzasadnienia co do uwzględnienia danego wniosku znajduje się w Załączniku 1. Kolejność przedstawianych uwag i propozycji nie ma charakteru wartościującego. Większość z przedstawionych w tabeli postulatów została przytoczona w oryginalnym zapisie.

1. PODSUMOWANIE UWAG O CHARAKTERZE OGÓLNYM

Niezależnie od uwag, propozycji i spostrzeżeń zgłaszanych do poszczególnych części dokumentu, szereg komentarzy dotyczył ogólnych kwestii, pojawiających się w różnych miejscach dokumentu.

Wielokrotnie wskazywano potrzebę usunięcia ograniczenia w postaci MŚP w całym dokumencie, tak aby nie zawężać statusu przedsiębiorców, a także aby uniknąć sytuacji kiedy MŚP mogą nie posiadać środków i potencjału do realizacji projektów. Także oczekiwano uzupełnienia katalogu partnerów kluczowych o uczelnie wyższe we wszystkich priorytetach.

W trakcie konsultacji otrzymano również sygnały mówiące o konieczności rozdzielenia turystyki i kultury w oddzielne RPS-y. Sygnalizowano dominującą pozycję turystyki, która sprawia iż kultura potraktowana jest jedynie jako atrakcja turystyczna, bez wskazania jej specyfiki i różnorodności. Postulowano także utworzenie osobnego RPS-a „Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w Województwie Pomorskim”, który skutkowałby utworzeniem osobnego priorytetu w ramach RPO WP – argumentowano to zgodnością z zachętami KE dla wdrażania podejścia RLKS (ang. CLLD – Community LED Local Development).

Wskazywano również potrzebę wzbogacenia dokumentu o materiały graficzne (np. mapy), co wpłynęłoby na jego atrakcyjność i czytelność.

Zgłoszone postulaty dotyczyły również szeregu propozycji tematycznego rozszerzenia zapisów dokumentu dotyczących zagospodarowania szlaków wodnych (kajakowych) oraz terenów leśnych w aspekcie organizowania np. biegów na orientację pod kątem infrastruktury; stworzenie programu-turystyka aktywna dla niepełnosprawnych; szerszego ujęcia wykorzystania infrastruktury szlakowej w okresie zimowym; wykorzystanie wolontariatu dzieci i młodzieży.

2. PODSUMOWANIE UWAG ZGŁOSZONYCH DO POSZCZEGÓLNYCH ROZDZIAŁÓW

2.1 DIAGNOZA STANU W OBSZARZE TURYSTYKI I KULTURY

W odniesieniu do tego rozdziału zasugerowano dwie zmiany polegające na rozszerzeniu rodzajów turystyki o turystykę biznesową, oraz na nie zawężaniu statusu Kluczowych partnerów tylko do przedsiębiorców MŚP.

WNIOSKI Z ANALIZY SYTUACJI W OBSZARZE TEMATYCZNYM OBJEKTOM RPS

Walory naturalne, kulturalne i dziedzictwa kulturowego

W odniesieniu tej części dokumentów zostało zgłoszonych wiele uwag z czego część wraz z uzasadnieniem została uwzględniona.

Głównie zgłaszane uwagi dotyczyły uwypuklenia w tej części RPS miejsc i miejscowości i ich atrakcji nie będących wcześniej wyszczególnionych w analizie a przewidywanych i planowanych do roku 2020r. Postulaty zgłaszano do m.in. następujących lokalizacji: niewykorzystane walory jeziora Żarnowieckiego, będącego jednym z największych jezior w regionie, a także innych akwenów z obszaru Kaszub, Kociewia i Dolnego Powiśla, a także przywoływano turystykę wędkarską, przypomniano o zamieszczeniu informacji o muzeach i wystawach poza Trójmiastem oraz o innych miejscach istotnych dla ukazania dziedzictwa, historii i atrakcyjności województwa pomorskiego.

Wnoszono o dopisanie w wykazie głównych miejscowości leżących na szlaku Zamków Gotyckich ruin zamku w Starej Kiszewie, oraz o doprecyzowanie istniejących już zapisów w RPS AKT m.in. dotyczące bibliotek, które powinny gromadzić, opracowywać, digitalizować i udostępniać dokumenty regionalne, w tym: starodruki, mapy, plany, ikonografię.

Do walorów dziedzictwa kulturowego wnioskowano także o dopisanie Muzeum Kaszubskiego im. F. Tredera w Kartuzach, jako muzeum o znaczeniu ponadregionalnym, czy Zespołu Poklasztornego Ojców Kartuzów w Kartuzach, jako obiektu zabytkowego o dużym znaczeniu kulturowym.

Jedną z uwag był wniosek o rozwinięcie listy walorów naturalnych posiadanych przez Pomorskie. Dotyczyło to zapisu w diagnozie unikatowej w skali kraju możliwości rozbudowy infrastruktury dla żeglugi śródlądowej oraz ożywienia dróg wodnych w Gdańsku dla potrzeb turystyki.

Z regionu wpłynęło wiele uwag wnioskujących o uwzględnienie walorów naturalnych wraz z otaczającą je infrastrukturą turystyczną np. jeziora Wielkie i Małe Brodno - jako akwenów o

dużym potencjale turystycznym oraz Centrum Sportów Wodnych i Promocji Regionu na Złotej Górze w Brodnicy Górnej, jako przykład inwestycyjnego zagospodarowania turystycznego, a także unikatowych walorów krajobrazowych służących organizacji terenów/akwenów do uprawiania sportów i czynnej rekreacji, które cieszą się dużą popularnością w krajach sąsiednich oraz posiadają coraz to lepiej skomunikowanych z województwem pomorskim.

Postulowano także, aby szczególnie podkreślić walory turystyczne obszarów o znaczeniu ponadregionalnym: Półwysep Helski, Trójmiasto, Zatoka Gdańska i przylegające do brzegu od strony otwartego morza.

Wskazano także na rozróżnienie walorów zatoki gdańskiej na zatokę gdańską i zatokę pucką, jako główne miejsca żeglarsstwa morskiego w województwie pomorskim oraz na uzupełnienie atrakcyjnych przestrzeni parkowych o rewitalizację Parku Oruńskiego, Kuźniczek i Parku Brzeźnieńskiego, Parki Kulturowego Fortyfikacji Miejskich Centrum Hewelianum, Parku Reagana, a także uporządkowaniu terenów Westerplatte.

Całoroczna oferta turystyczna i kulturalna regionu

W trakcie konsultacji postulowano o mocniejsze zaznaczenie imprez oraz atrakcji znajdujących na terenie województwa pomorskiego (m.in. konstrukcje historyczne w Twierdzy Wisłoujście, zaznaczenie walorów przyrodniczych Słowińskiego Parku Narodowego oraz największej w Polsce i na świecie kolekcji dzieł Stanisława Ignacego Witkiewicza „Witkacego” znajdującej się w Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Lęborskie Dni Jakubowe (Jarmark św. Jakuba), Festiwal Legend Rocka , „Kolosy”, Batalii Napoleońskiej w Będominie, Bytowska Watra w Udorpiu pod Bytowie). Także proponowano zaznaczenie pasa nadmorskiego jako obszaru wyróżniającego się w kraju, szczególną aktywnością sezonową.

Wnioskowano także o dopisanie dodatkowego punktu w diagnozie dotyczącego wskazania województwa pomorskiego, a zwłaszcza Trójmiasta i okolic, jako miejsca uwzględniającego światowe trendy i standardy, rozwijającego się w zakresie cieszącej się coraz większym zainteresowaniem i coraz bardziej rozpoznawalnej edukacji nieformalnej, jaką proponują centra nauki.

Część uwag odnosiła się do subregionu Ziemia Słupska i mocniejszego podkreślenia jej walorów przyrodniczych poprzez odnotowanie Słowińskiego Parku Narodowego, Krainy w Kratę oraz dopisanie produktu regionalnego, wpisanego na listę produktów tradycyjnych - sera „Słupski Chłopczyk”, którego historia doskonale wpisuje się w historię dziedzictwa kulinarnego województwa pomorskiego.

Pojawily się również uwagi dotyczące zdefiniowania rejonu Kaszub Środkowych jako obszaru w obrębie trzech miast Bytów – Kartuzy – Kościerzyna, ukazującego walory przyrodnicze i kulturowe regionu – m.in. poprzez Wdzydzki Park Krajobrazowy i największy na Kaszubach kompleks jezior Wdzydzkich, zwanych Kaszubskim Morzem.

Jedną z propozycji zapisu było uwzględnienie wydarzenia Truskawkobranie, jako imprezy cieszącej się dużym zainteresowaniem o wymiarze ponadlokalnym.

Zgłaszano także wyróżnienie turystyki zdrowotnej oraz spa&wellness, której obiekty zlokalizowane są głównie w pasie nadmorskim oraz miejscowości uzdrowiskowych województwa, posiadających status uzdrowiska (Ustka oraz Sopot), jako miejsc z całoroczną ofertą turystyczną.

Stwierdzono, że zbyt zmarginalizowana została pozycja i ważność terenów postocznioowych w Gdańsku, szczególnie w kontekście toczącej się debaty o wartości tego dziedzictwa i jego potencjale kulturowo-turystycznym. Wskazano, że do tej grupy zaliczyć można również mosty (m.in. w Tczewie), urządzenia wodne (m.in. śluzy, pochylnie) oraz zabytki dziedzictwa kolejowego, a także niewielkie średniowieczne oraz nowożytne młyny i kuźnie, których atrakcyjne lokalizacje, stanowią dobrą przestrzeń dla funkcji centrotwórczych oraz turystycznych.

Współpraca między podmiotami branży turystycznej i kulturalnej

Uwagi zgłaszane do tej części RPS AKT odnosiły się przede do przywołania Centrum Hewelianum i Polskiej Filharmonii Bałtyckiej, jako przykładów współpracy oraz przywołania przeprowadzenia kompleksowej rewitalizacji umocnień Góry Gradowej w brzmieniu „rewitalizacja Fortu Góry Gradowej na Centrum Hewelianum”.

Zgłoszono także postulat odnotowania we wnioskach z analizy, ważnej roli w województwie pomorskim, jaką spełnia Gdańsk Convention Bureau (GCB), istniejące w strukturach Gdańskiej Organizacji Turystycznej. GCB zrzesza ponad 130 podmiotów i promuje region na arenie krajowej i międzynarodowej jako atrakcyjną destynację organizacji spotkań biznesowych.

Wizerunek regionu

W tej części analizy sytuacji w obszarach tematycznych objętych RPS, uwagi dotyczyły niedookreślonego wizerunku regionu lub określenia go jako wizji.

Postulowano także dopisanie informacji o bursztynie, tradycjach i nowym wzornictwie (ASP, Trendbook) działaniach innowacyjnych prowadzonych przez GOT/GCB takie jak: gdansk4uMobile, Audio Guide, GCB eVENT.

Zgłoszono propozycje dopisania do głównych ośrodków miejskie miasto Chojnice oraz wprowadzenie zapisu, iż ośrodki miejskie dają możliwość tworzenia różnorodnych ofert skierowanych do wielu grup docelowych (np. Zamek w Malborku – „Oblężenie Malborka”, Słupsk – Jarmark Gryfitów, Lębork – Lęborskie Dni Jakubowe (Jarmark św. Jakuba), Gdańsk – Jarmark św. Dominika, Gdańsk.

ANALIZA STRATEGICZNA SWOT/TOWS

W odniesieniu do Zagrożeń analizy strategicznej SWOT rekomendowano weryfikację zapisów, z których część nie posiadała wystarczającego poparcia we wnioskach.

Ponadto w mocnych stronach została zgłoszona jedna uwaga, która została uwzględniona. Dotyczyła ona wyraźnego zaznaczenia sieci szlaków rowerowych i pieszych.

W zakresie Słabych Strony (Problemy) zaproponowano uzupełnienie istniejących zapisów m.in. o: mało atrakcyjne formy działalności muzeów i innych placówek kulturalnych, słabą infrastrukturę kulturalno – turystyczną zachodniej części województwa, a także wskazano dość szerokie kojarzenie zachodniej części wybrzeża Województwa Pomorskiego z zachodniopomorskim, a nawet z częścią Niemiec oraz niski poziom digitalizacji zasobów bibliotecznych, archiwalnych, zbiorów muzealnych – dostępnych w Internecie (biblioteki, muzea, archiwa cyfrowe).

Postulowano także dopisanie nowych Szans tj.: rozwoju funkcji uzdrowiskowych, rozwoju turystyki uzdrowiskowej, możliwości finansowania przedsięwzięć oraz instytucji turystycznych i kulturalnych ze środków zewnętrznych, rozpoznawalnej marki Gdańsk – stolicy regionu jako ważnego elementu skutecznej komunikacji województwa pomorskiego (magnesu przyciągającego turystów zagranicznych), mobilności mieszkańców Regionu Morza Bałtyckiego i Europy.

Zgłaszano propozycję zwiększenia katalogu Zagrożeń m.in. : o brak jasnych reguł podziału zadań w zakresie turystyki pomiędzy samorządami lokalnymi, LOT-ami i PROT, ograniczenie lokalnych i regionalnych połączeń transportowych

KLUCZOWE WYZWANIA WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY DLA RPS AKT

W odniesieniu do tej części dokumentu zgłoszono postulaty o dopisanie do katalogu następujących uwag: wzrost zatrudnienia w sektorze usług kulturalnych i turystycznych, całoroczną, zintegrowaną i kompleksową ofertę turystyczną i kulturalną, optymalne wykorzystanie dziedzictwa marynistycznego regionu oraz zgłoszono zmianę zapisu „pielęgnowanie dziedzictwa” na „zachowanie dziedzictwa”.

2.2 CEL GŁÓWNY RPS AKT

W odniesieniu do niniejszej części dokumentu zwrócono uwagę na konieczność poszerzenia zapisów o podkreślenie znaczenia przemysłu spotkań w rozwoju turystyki poza sezonem letnim (konferencje, spotkania motywacyjne, kongresy).

Zasugerowano uzupełnienie nazwy Priorytetu 2.1 na „Nowoczesne rozwiązania infrastrukturalne, przestrzenne i technologiczne”. Oraz zaproponowano we wskaźnikach kontekstowych przyjąć wartości bazowe z jednego roku np. z 2012r.

2.3 CELE SZCZEGÓŁOWE, PRIORYTETY, DZIAŁANIA

CEL SZCZEGÓŁOWY 1

Zgłoszone postulaty skupiały się głównie na jeszcze mocniejszym podkreśleniu nadmorskiej lokalizacji województwa oraz ważności walorów środowiska dla tożsamości i atrakcyjności regionu, a także wzmocnieniu zapisów, mówiących o przedłużeniu sezonu poprzez rozwój przemysłu spotkań, konferencji i kongresów.

Priorytet 1.1

W odniesieniu do tej części zasugerowano zmianę, dotyczącą dodania nowego wskaźnika, poszerzenie grupy potencjalnych Kluczowych partnerów, oraz zakresu Obszarów strategicznej Interwencji.

W odniesieniu do ***działania 1.1.1 Poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych*** proponowano głównie:

- rozszerzenie katalogu kluczowych partnerów (dopisanie Lokalnych Grup Działania, lokalne Grupy rybackie, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne);
- rozszerzenie czy uszczegółowienie działań poprzez wymienienie zakresu prac (typu: prace konserwatorskie, budowlane; rewitalizacja, konserwacja, remont oraz przywrócenie wartości obiektom i zespołom zabytkowym);
- zmianę brzmienia zapisu działania 1.1.1.(proponowano: Poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych. Promocja wartości materialnej, duchowej i społecznej dziedzictwa, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictw olęderskiego i menonickiego);

- rozszerzenie kryteriów strategicznych i horyzontalnych oraz przestrzennych (zamiast Gdańsk, Gdynia, Sopot propozycja zapisu Obszar Metropolitalny 'Trójmiasto', usunąć obszar strategicznej interwencji wraz z jego uszczegółowieniem, tj.: gminy których 40% powierzchni stanowią obszary objęte ochroną; dopisać w kryteriach przestrzennych Lębork);
- wprowadzenie nowych przedsięwzięć strategicznych (Turystyczno-rekreacyjne zagospodarowanie obiektów Dolnego powiśla na międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich, Rewitalizacja Fortu Góry Gradowej i Zespołu Bożego Ciała, Odbudowa Dworca Morskiego w Gdyni, wpisanie na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO wybranego fragmentu Żuław).

W odniesieniu do **działania 1.1.2 Turystyczne udostępnienie obszarów cennych krajobrazowo i przyrodniczo** proponowano głównie:

- uszczegółowienie i rozszerzenie zakresów interwencji (rozszerzenia o strefę przybrzeżną rzek, jezior;; przeciwdziałanie procesom degradacji walorów naturalnych poprzez działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców, poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów i miejsc cennych krajobrazowo i przyrodniczo);
- rozszerzenie kryteriów specyficznych i przestrzennych (dodać obszary nadmorskie, lasy oraz parki krajobrazowe, obszary subregionalne, projekty wynikające /zgodne z Lokalnymi Strategiami Rozwoju, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, zbiorniki wodne, rzeki i kanały wraz z terenami przyległymi na Szlaku Zamków Gotyckich na Dolnym Powiślu);
- wprowadzenie nowych przedsięwzięć strategicznych (odbudowa budynków byłej „torpedowni” w Zatoce Puckiej i ich rewitalizacja, Rozwój połączeń morskich miejscowości nadmorskich, Budowa ciągów pieszo-rowerowych).

CEL SZCZEGÓŁOWY 2

Sugerowano, aby doprecyzować nazwę celu szczegółowego aby uzyskało brzmienie: „Zbudowanie całorocznej, kompleksowej oferty turystycznej i kulturalnej”

Priorytet 2.1

- Zaproponowano dodanie Działania 2.1.4 Stworzenie wspólnej promocji pomorskich podmiotów w zakresie przemysłu spotkań. Jako wskaźniki monitorowania wskazano: liczbę spotkań biznesowych, liczbę osób biorących w nich udział, wydatki uczestników, natomiast jako głównych kluczowych partnerów wymieniono hotelarzy, oraz największe obiekty konferencyjno-widowiskowe w regionie. Wskazano źródło finansowania z RPO a za realizację miała by odpowiadać GOT/ GCB;

- zasugerowano zmianę nazwy Priorytetu 2.1 na Nowoczesne rozwiązania infrastrukturalne i technologiczne;
- w opisie Priorytetu 2.1 zaproponowano dopisanie terenów zalesionych Parków Krajobrazowych jako specyficzny obszar dla rozwoju gospodarki turystycznej;
- w opisie Priorytetu 2.1 zaproponowano wykreślenie pokrewnych tematycznie uczelni wyższych;
- sugerowano zmianę zapisu wskaźnika produktu na: Liczba nowo wybudowanych, doposażonych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych lub kulturalnych;
- padła propozycja dopisania Lokalnych Grup Rybackich, Lokalnych Grup Działania, RDLP w Gdańsku oraz PZPK w Słupsku jako kluczowych partnerów Priorytetu 2.1;
- zasugerowano, że instrumentem realizacyjnym Priorytetu 2.1 może być Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS).

W odniesieniu do działania 2.1.1 Kreowanie powszechnie dostępnej przestrzeni proponowano głównie:

- dopisanie do Kryteriów horyzontalnych projekty realizowane w ramach trójsektorowego partnerstwa i oddolnego podejścia CLLD;
- dodanie do Obszarów Strategicznej Interwencji Szlaku Zamków Gotyckich Dolnego Powiśla, pasa nadmorskiego, Człuchowa, Chojnic, Lęborka, Kościerzyny, dodanie określenia Słupsk-Ustka oraz zamiany Gdańska, Gdyni i Sopotu na Obszar Metropolitalny Trójmiasta;
- sugerowano również nie wymienianie 5M (Gdańsk, Gdynia, Sopot, Słupsk, Malbork) lub dodanie innych miejscowości o znaczeniu subregionalnym;
- w Kryteriach specyficznych zaproponowano dodanie Projektów zgodnych z Lokalnymi Strategiami Rozwoju;
- do Przedsięwzięć Strategicznych zaproponowano dodać następujące projekty: Rowerem na międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich, Nordic Walking na międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich, Konno przez Pomorze, Budowa tras rowerowych w ramach Kaszubska Marszruta – etap II, Narodowe Centrum Sportów Motorowych i Rekreacji, budowa Specjalnej Strefy Turystycznej Żarnowiec poprzez połączenie Jeziora Żarnowieckiego z Morzem Bałtyckim żeglownym szlakiem wodnym oraz rozwój infrastruktury turystycznej w okolicach Jeziora, połączenie Pętli Żuławskiej z pierścieniem Zatoki Puckiej, budowa pomostów edukacyjnych na Zatoce Puckiej, przedsięwzięcia strategiczne określone w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju, Rozwój turystyki wodnej Doliny Rzeki Łeby, Pomorska Droga św. Jakuba.

W odniesieniu do działania 2.1.2 Prestiżowe inwestycje wzbogacające atrakcyjność proponowano głównie:

- rozszerzenie Zakresu interwencji o osoby z niepełnosprawnością, o rozwiązania uwzględniające doposażenie ośrodków nauki oraz inwestycje w infrastrukturę obiektów turystycznych;
- włączenie do Przedsięwzięć strategicznych: budowy Forum Kultury w Gdyni, rozbudowy i modernizacji Akwariarium Gdyńskiego, budowy nowej siedziby Opery Bałtyckiej, budowy subregionalnych centrów poznawczych, rozbudowy Muzeum Pomorza Środkowego, budowy Filharmonii w Słupsku, budowy Forum Morskiego w Gdyni;
- proponuje się dodanie subregionów do Obszarów Strategicznej Interwencji oraz Lęborka a także gmin bezpośrednio sąsiadujących z 5 M, wzbogacających atrakcyjność, stanowiących ich wizytówkę i zaplecze.

W odniesieniu do działania 2.1.3 Podniesienie jakości oferty pasa nadmorskiego proponowano głównie:

- dodanie do Przedsięwzięć Strategicznych następujących projektów: Budowa zintegrowanej sieci połączeń lądowych i morskich miejscowości położonych wokół Zatoki Puckiej, utworzenie Strefy Turystycznej Jeziora Żarnowieckiego, budowa nowej siedziby Opery Bałtyckiej, stworzenie nowych szlaków turystycznych (Półwysep Helski – Trójmiasto – Mierzeja Wiślana), budowa kanału żeglugowego przez Mierzeję Wiślana, stworzenie Rybackiego Szlaku Pomorza oraz Przedsięwzięcia strategiczne określone w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju;
- dodanie do Zakresu interwencji oferty całorocznej zamiast pozasezonowej; dodanie przedsięwzięć o charakterze uzdrowiskowym, wellness&spa oraz sportowo – rekreacyjnym a także rewitalizacja pasa nadmorskiego Zatoki Gdańskiej, rozbudowa obiektów służących rozwojowi turystyki, sportów i rekreacji morskiej – w tym portów i przystani morskich, marin, pomostów, nadmorskich tras spacerowych i szlaków rowerowych, kąpielisk, plaż, nadwodnych i podwodnych parków; usuwanie obiektów degradujących nadmorski krajobraz; wspieranie rozwoju produkcji i wypożyczalni sprzętu do aktywnej turystyki, sportów i rekreacji morskiej; wspieranie rozwoju morskiego transportu publicznego, łączącego miejscowości nadmorskie.
- padła propozycja aby do Kryteriów specyficznych dodać projekty wynikające/zgodne z Lokalnymi Strategiami Rozwoju, które mają na uwadze zaangażowanie lokalnej społeczności w tworzenie produktów turystycznych, a co za tym idzie także dbanie o dobrą funkcjonalność obszaru;

- w Kryteriach przestrzennych jako Uszczegółowienie Obszarów Strategicznej Interwencji zaproponowano dodanie zapisu: refulacja plaży w Rewie.

Priorytet 2.2

- padła sugestia, że brak jest wzmianki o ofercie kulturalnej, którą należałoby dołączyć do Wskaźników produktu/rezultatu;

- spośród Kluczowych partnerów sugeruje się dodać Lokalne Grupy Rybackie i Lokalne Grupy Działania oraz przedsiębiorców turystycznych w tym operatorów;

- zaproponowano również dodanie do źródeł finansowania i instrumentów realizacyjnych Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS).

W odniesieniu do działania 2.2.1 Spójna oferta rozpoznawalnych produktów turystycznych i kulturalnych regionu proponowano głównie:

- dopisanie do Zakresu interwencji następujących typów przedsięwzięć:

- kreowanie produktów kulturalnych i turystycznych z uwzględnieniem regionalnych kulinariów;
- tworzenie i wdrażanie - kompleksowych pakietów łączących różne elementy oferty kulturalnej, turystycznej a także rekreacyjno-sportowej m.in. szlaki kulturowe;
- wdrażanie systemów sprzedaży pakietów i produktów turystycznych;
- rewitalizacja, remont elementów infrastruktury służących do tworzenia i wdrażanie – kompleksowych pakietów łączących różne elementy oferty kulturalnej, turystycznej a także rekreacyjno – sportowej m.in. szlaki kulturowe;
- promocja parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody leżących w obszarze Województwa;

- zaproponowano również dopisanie do Kryteriów strategicznych (Kryteria horyzontalne) Projekty realizowane w ramach trójsektorowego partnerstwa / oddolnego podejścia CLLD, natomiast do Kryteriów specyficznych sugeruje się dodać Projekty wynikające/zgodne z Lokalnymi Strategiami Rozwoju oraz Parki Krajobrazowe;

- uczestnicy konsultacji zaproponowali także dopisanie kilku Przedsięwzięć strategicznych: Szlak Rybacki Pomorza, Rewitalizacja Żuławskiej kolei Wąskotorowej, Organizacja Dnia Rybaka i Mistrzostw Świata w Poławianiu Bursztynu, Opracowanie i wdrożenie regionalnego systemu sprzedaży pakietów i produktów turystycznych, Rozwój pakietów typu: „noc muzeów”,

„experymentatoria”, „otwarte” statki/okrety oraz Przedsięwzięcia strategiczne określone w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3

W odniesieniu do **Celu Szczegółowego 3 Wzmocnienie rozpoznawalnego wizerunku regionu** zaproponowano zmianę nazwy działania na „Kreowanie marek: lokalnych, subregionalnych i regionalnych, służących rozwojowi atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Pomorza”, a także aby dopisać „poprzez budowanie silnych ośrodków kulturalnych”.

Priorytet 3.1

W odniesieniu do Priorytetu 3.1 Wzmacnianie potencjału kreatywnego opartego na tożsamości kulturowej proponowano głównie:

- poszerzenie brzmienia odnośnika i nadanie mu nowej treści „Liczba projektów dotyczących dokumentacji lub popularyzacji dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu”;
- dopisanie „Lokalne Grupy Działania”;
- w opisie Priorytetu dodać dziedzictwo materialne;
- zmianę treści wskaźnika na: „Liczba korzystających z nowych treści cyfrowych (os.)” z „Liczba korzystających z nowych treści cyfrowych (szt.)”;

W odniesieniu do źródeł finansowania i instrumentów realizacyjnych proponowano:

- dopisać jako instrumenty realizacji „Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)”.

W odniesieniu do działania 3.1.1 Kreowanie marki „Pomorskie” w zakresie interwencji proponowano głównie:

- w zakresie interwencji dodać czwarty myślnik w brzmieniu: „- dokumentowanie i popularyzacja dziedzictwa materialnego” (uwagę uwzględniono);
- dodanie słowa „cykliczne” w odniesieniu do przedsięwzięć ośrodków animujących wydarzenia kulturalne, edukacyjne, rozrywkowe, sportowo-rekreacyjne o znaczeniu europejskim, krajowym i subregionalnym;
- stworzenie koncepcji wykreowania marki Pomorskie w oparciu o turystykę morską;

W zakresie **kryteriów strategicznych** proponowano głównie :

- dodać „Projekty wynikające/ zgodne z Lokalnymi Strategiami Rozwoju”;

W zakresie **przedsięwzięć strategicznych** proponowano głównie :

- dodanie „Budowa marek lokalnych (przez LGD)”;

- dopisanie przedsięwzięcia: „Aktywizacja i promocja nowych produktów turystycznych(np. turystyka medyczna, turystyka oparta na promowanej żywności tradycyjnej i inna)” i „Promocja poprzez produkty kultury”.

W odniesieniu do działania 3.1.2 Kreowanie i rozwój polityki informacyjnej kulturalnego i turystycznego wizerunku regionu w zakresie interwencji proponowano głównie:

- dopisanie: „Wspieranie polityki informacyjnej w sektorze kultura i turystyka – w obszarach subregionalnych i lokalnych”;

W zakresie **kryteriów strategicznych** proponowano:

- dopisanie: Kryteria specyficzne „Projekty wynikające/ zgodne z Lokalnymi Strategiami Rozwoju”;

W zakresie **przedsięwzięć strategicznych** proponowano głównie:

- dopisać: „Przedsięwzięcia strategiczne określone w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju”.

W odniesieniu do działania 3.1.3 Niematerialne dziedzictwo kulturowe podnoszące atrakcyjność turystyczną regionu w zakresie interwencji proponowano głównie:

- wprowadzenie zmiany przez dopisanie „i kultywowanie” w pierwszym zakresie;

- wprowadzenie zmiany przez dopisanie „i promocyjnych” w drugim zakresie;

W zakresie **kryteriów strategicznych** proponowano:

- dodać „Projekty wynikające/ zgodne z Lokalnymi Strategiami Rozwoju”;

W zakresie **przedsięwzięć strategicznych** proponowano głównie:

- dodać jako nowe przedsięwzięcie strategiczne: „Morska pielgrzymka rybaków na odpust Św. Piotra i Pawła”;

- dodać jako nowe przedsięwzięcie strategiczne: „Fischmarkt Gdański” i „Muzeum Żeglarstwa w Gdyni”;

- dodać: „Przedsięwzięcia strategiczne określone w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju”;

- dopisać: „Propagowanie np. muzyki dawnego Gdańska; muzyki związanej z morzem (szanty), „Propagowanie design opartego na tożsamości regionu”;

Priorytet 3.2

W odniesieniu do **Priorytetu 3.2 Rozwój kadr i badania w obszarze turystyki i kultury** zaproponowano, aby dopisać nowy wskaźnik: „Liczba przeprowadzonych badań, analiz, ewaluacji”.

W odniesieniu do działania 3.2.1 Zasoby ludzkie w turystyce i kulturze proponowano głównie:

- dopisać „(...w tym turystyki medycznej)” jako poszerzenie zakresu interwencji;
- dopisać nowy zakres interwencji: „Opracowanie innowacyjnych metod kształcenia kadr dla turystyki dostosowujących proces kształcenia do potrzeb rynku” oraz „współpraca z otoczeniem biznesowym, monitoring karier zawodowych w branży”;

W zakresie **kryteriów strategicznych** proponowano:

- poszerzyć pierwsze kryterium strategiczne o zapis: „... i infrastrukturą kulturową, turystyczną i rekreacyjną”;
- poszerzyć drugie kryterium strategiczne o zapis: „... przy zaangażowaniu organizacji pozarządowych”;
- dodać dodatkowe kryterium strategiczne sygnalizujące potrzebę obsługi osób niepełnosprawnych: „Tworzenie produktów turystycznych dla osób niepełnosprawnych przy udziale tej grupy osób w obsłudze tych produktów”;

W zakresie przedsięwzięć strategicznych proponowano:

- zastąpienie wyrazu „Kompetencje” wyrazem „Kwalifikacje”;
- uzupełnienie merytoryczne o instytucję, która znaczeniem wykracza poza jedno miasto („Gdyńska Szkoła Filmowa”);

W odniesieniu do działania 3.2.2 Baza wiedzy w obszarze turystyki i kultury proponowano głównie:

- poszerzenie zakresu interwencji o dopisanie nowych typów przedsięwzięć: „popularyzacja i wdrażanie europejskich i światowych standardów w zakresie organizacji gospodarki turystycznej(np. „Blue Flag”), koordynacja przedsięwzięć służących ich poznaniu i wdrażaniu” ; „rozwijanie badań efektywności gospodarki turystycznej i kierunków jej rozwoju” oraz „rozwój benchmarkingu w zakresie promocji i informacji turystycznej w obszarze województwa”;
- dopisać w zakresie interwencji „... (z uwzględnieniem liczby i jakości projektów kulturalnych)”;

- dopisać „Stworzenie regionalnego programu inwentaryzacji kulturowych zasobów turystycznych jako bazy danych do tworzenia szlaków kulturowych zwłaszcza w przestrzeni miejskiej”;
- uzupełnić zapis o dodanie stopnia konkurencyjności pomorskiej oferty turystycznej i kulturalnej wobec innych ofert z kraju i zagranicy, co pozwoli na modelowanie przestrzeni;

W zakresie **przedsięwzięć strategicznych** proponowano:

- zmianę zapisu przedsięwzięcia na: „Stworzenie i prowadzenie kompletnej bazy danych o gospodarce turystycznej regionu” , co dałoby możliwość szybkiego reagowania na zapotrzebowanie odbiorców, a tym samym spowoduje osiągnięcie zamierzonych efektów w gospodarce turystycznej regionu.

2.4 SYSTEM REALIZACJI

W takiej konsultacji zgłoszono wniosek o dodanie kolejnego punktu „ Zasady i warunki wykorzystania Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność”. RLKS miałby charakter przekrojowy, umożliwiając wdrażanie w ramach opracowanych oddolnie Lokalnych Strategii Rozwoju wybranych działań określonych w ramach RPS, argumentowano to wydłużeniem znacznie sezonu turystycznego w woj. pomorskim, gdyż obszary wiejskie potrafią stworzyć całoroczną ofertę turystyczną wykorzystującą zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe regionu.

Struktura wdrażania programu

Kierownik programu i Zespół Zarządzający

W części tej zaproponowano uzupełnienie listy Zespołu Zarządzającego o :

- przedstawiciela gmin z terenu Województwa Pomorskiego,
- przedstawiciela powiatów z terenu Województwa Pomorskiego,
- przedstawiciela Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej,
- przedstawiciela Lokalnych Organizacji Turystycznych z terenu Województwa Pomorskiego

Ponadto zwrócono uwagę, iż przyjęta schematyczna struktura wdrażania Programu nie spełnia wymagań rozwoju zasady pomocniczości – szczególnie pożądaną w sektorach: gospodarki turystycznej i działalności kulturalnej - silnie uwarunkowanych terytorialnie (lokalnie) i zdominowanej przez sektor prywatny (turystyka) i społeczny (kultura). Zasada pomocniczości

oznacza powinność podejmowania decyzji jak najbliżej obywatela, na jak najniższych szczeblach władzy. Proponowane zapisy odbiegają od tej zasady.

Rada Programowa

Zaproponowano uzupełnienie składu Rady Programowej o 3 przedstawicieli wskazanych przez regionalną sieć LGD oraz po dwóch przedstawicieli Subregionalnych Zespołów Roboczych.

Jednostki zaangażowane w realizację Programu

Brak uwag

Koordinacja Programu z pozostałymi RPS

Zaproponowano w ramach poszczególnych działań (1.1.2, 2.1.3 – realizację konkretnych przedsięwzięć), do których zgłaszający zgłosił gotowość podjęcia się ich realizacji.

Zasady i warunki wykorzystania Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych

W trakcie konsultacji zaproponowano szereg inicjatyw, realizowanych na obszarach funkcjonalnych, co byłoby odpowiedzią na zjawisko, iż wiele inicjatyw społecznych nie uzyskuje wsparcia mimo innowacyjnych rozwiązań i prospołecznych założeń.

2.5 RAMY FINANSOWE RPS AKT

Zgłoszono postulaty w zakresie zmiany szacunkowego podziału środków na poszczególne priorytety i instrumenty finansowe.

2.6 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI

Brak uwag

III. PYTANIA PROBLEMOWE

Formularz konsultacyjny umożliwił także udzielenie odpowiedzi na pytania problemowe, dotyczące następujących zagadnień:

- Czy część diagnostyczna uwzględnia kluczowe potencjały oraz najważniejsze bariery i problemy w danym obszarze tematycznym?
- Czy cele szczegółowe obejmują obszary działań, prowadzące do osiągnięcia celu głównego w perspektywie 2020r.?
- Czy należy mocniej skoncentrować zakres tematyczny ujęty w celach szczegółowych, aby uniknąć rozproszenia działań i osiągnąć cel główny?
- Na ile jest zasadne wykorzystanie technologii informatycznych w udostępnianiu oferty turystycznej i kulturalnej?

- Zakładając, że cel główny i cele szczegółowe powinny być mierzalne, czy wskaźniki ich realizacji zostały określone prawidłowo, czy też należy zaproponować bardziej odpowiednie? Jakież?
- Czy budowa marki Pomorskie powinna wykorzystywać charakterystyczne elementy dziedzictwa kulturowego, przedstawionego w nowoczesnej formule zrozumiałej dla współczesnego odbiorcy?
- Czy oferta kulturalna instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych może być silnym magnesem dla turystów i budować markę Pomorskie?;

Generalnie uznano, że :

- a) część diagnostyczna uwzględniła kluczowe potencjały oraz najważniejsze bariery i problemy w danym obszarze tematycznym
- b) cele szczegółowe obejmują obszary działań, prowadzące do osiągnięcia celu głównego w perspektywie 2020r.
- c) zakres tematyczny ujęty w celach szczegółowych, jest w wystarczający sposób skoncentrowany i pozwoli uniknąć rozproszenia działań i osiągnąć cel główny

Wszyscy z udzielających odpowiedzi ocenili wykorzystanie technologii informatycznych w udostępnianiu oferty turystycznej i kulturalnej, jako niezbędne, konieczne, zasadne i absolutnie nieodzowne. Zastosowanie technologii informatycznych w udostępnianiu dóbr kultury uznano za najpoważniejsze wyzwanie i powinność, upatrując w tym szansę na pozyskanie nowych odbiorców- młodych ludzi. Zarządzanie technologiami ICT staje się obecnie stosunkowo ważnym procesem silnie wpływającym na udostępnienie oferty turystycznej i kulturalnej, umożliwiającym utrzymanie przewagi konkurencyjnej, w warunkach postępu technologicznego. Jednocześnie zaakcentowano, iż nowoczesne rozwiązania mogą być wdrażane na tyle na ile będziemy pewni, że nie okażą się przestarzałe.

W przypadku Wskaźników zostały uznane za określone i dobrane prawidłowo. Zaproponowano ich uzupełnienie o zastosowanie wskaźnika dedykowanego „przemysłowi spotkań”; szerszego ujęcia wskaźników dotyczących zatrudnienia w turystyce; szacunkowe doprecyzowanie przy celu szczegółowym nr 1 liczby zrewaloryzowanych obiektów czy nowo zagospodarowanych cennych przyrodniczo obszarów.

Poruszona kwestia budowy marki Pomorskie poprzez wykorzystywanie charakterystycznych elementów dziedzictwa kulturowego, przedstawionego w nowoczesnej formule zrozumiałej dla współczesnego odbiorcy- spotkała się z pozytywnym odzewem. Postulowano o jej rozszerzenie o najważniejsze wybrane elementy dziedzictwa przyrodniczego i walory naturalne regionu. Mało atrakcyjne dla młodych tematy historyczne czy naukowe, prezentowane w atrakcyjnej i

interaktywnej formie mogą być magnesem przyciągającym turystów i mieszkańców regionu. Pojawiły się też wnioski, iż Marka Pomorskie powinna być przede wszystkim konsolidacją marek lokalnych, tak by objąć nią inne obszary należące do regionu, szczególnie te peryferyjne, które mają wiele do zaoferowania. Tylko działania synergiczne dadzą efekt w postaci silnej marki Pomorskie oraz zbudowania lub odbudowania więzi z regionem.

W przypadku tematyki oferty kulturalnej instytucji kultury, organizacji pozarządowych i podmiotów prywatnych niemal w 100% uznano, iż może być ona silnym magnesem dla turystów i budować markę Pomorskie, pod warunkiem, że będzie to innowacyjna oferta kompleksowa dostosowana zarówno do oczekiwań turysty indywidualnego jak i grupy zorganizowanej. W takim kontekście staje się więc istotne promowanie regionu jako terenu proponującego interesującą ofertę całoroczną i kompleksową.

IV. REKOMENDOWANE KIERUNKI ZMIAN PROJEKTU RPS AKT

W trakcie konsultacji społecznych projektu RPS AKT zgłoszono łącznie 431 uwag. Każdy z postulatów został dogłębnie rozpatrzony oraz przeanalizowany w szerszym kontekście logiki interwencji Samorządu Województwa Pomorskiego (SWP). Przyjęto założenie, że przesądzenia odnośnie poszczególnych, zgłoszonych propozycji mogą przyjmować następujące formy rozstrzygnięcia uwagi:

- a) *Uwzględniona* – proponowany zapis znajdzie się projekcie RPS AKT we wskazanym brzmieniu lub w brzmieniu oddającym bezpośredni sens uwagi;
- b) *Częściowo uwzględniona* – niektóre wątki proponowanego zapisu zostaną uwzględnione w projekcie RPS AKT;
- c) *Niewzględniona* – proponowany zapis nie znajdzie się w treści dokumentu ze względów merytorycznych i/lub formalnych;
- d) *Niezasadna* – uwaga postuluje uwzględnienie wątków, które były już obecne w projekcie RPS AKT, bądź nie dotyczą bezpośrednio dokumentu.

Sposób rozpatrzenia poszczególnych uwag wraz z komentarzem znajduje się w Załączniku 1 do niniejszego Raportu.

Podczas konsultacji społecznych nie zostały zakwestionowane fundamentalne założenia RPS AKT. Niewątpliwie proces konsultacji przyczynił się do zaproponowania zapisów porządkujących strukturę oraz poprawiających wewnętrzną spójność projektu RPS AKT. Należy podkreślić, że zapisy te nie wpływają na zmianę zakresu przewidywanej w jego ramach interwencji.

Rekomendowane zmiany w części diagnostycznej (Diagnoza stanu w obszarze turystyki i kultury) i analizy SWOT dotyczą przede wszystkim:

- uzupełnienia opisu o inwestycje podejmowane w ostatnich latach dotyczące poprawy stanu infrastruktury. Zapisy RPS winny zostać przereklamowane w sposób pokazujący tendencje ostatnich lat bez podawania konkretnych przykładów;
- uzupełnienia opisu o nieujęte w diagnozie wydarzenia kulturalne wpływające na atrakcyjność kulturalną i turystyczną regionu. W związku z powyższym, ponieważ celem dokumentu nie jest szczegółowa inwentaryzacja tego typu przedsięwzięć zmiany w RPS winny iść w kierunku odstąpienia w ogóle od literalnej „wyliczanki” lub skupienia się wyłącznie na wyróżnikach;
- stylistycznego ujednoczenia;
- modyfikacji i doprecyzowania zapisów podających dane liczbowe, w taki sposób aby nie budziły one wątpliwości w obrazowaniu trendów, a sposób ich prezentacji był zunifikowany dla całego dokumentu;
- modyfikacji niektórych szczegółowych zapisów, tak aby nadać tej części bardziej ogólny i czytelny charakter, pełniej oddający specyfikę regionu;
- modyfikacji formy opisu treści części diagnostycznej w taki sposób, aby poszczególne Cele szczegółowe, priorytety i działania mogły precyzyjniej się do nich odnosić;
- uzupełnienia Mocnych stron analizy SWOT (m.in. o zapisy dotyczące dobrze rozwiniętej bazy noclegowej (np. też na obszarach wiejskich);
- uzupełnienia Słabych stron analizy SWOT (np. o zapisy braku kompleksowych produktów i usług w pomorskiej turystyce na obszarach wiejskich);
- uzupełnienia zapisów, dotyczących turystyki wypoczynkowej o turystykę na obszarach wiejskich;

W rozdziale Cel główny RPS AKT rekomendacje dotyczą w głównej mierze:

- stylistycznego ujednoczenia;
- uzupełnienia o części brakujące (brak jednego wskaźnika wskazanego w SRWP 2020).

Rekomendowane zmiany w części projekcyjnej (Cele szczegółowe, priorytety, działania)

- skrócenia nazwy priorytetu 1.1. w następujący sposób: „Opieka i ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego” (obecnie trudno mówić o systemie wsparcia opieki i ochrony dziedzictwa);

- modyfikacji nazwy działania 1.1.1. na „Poprawę stanu obiektów zabytkowych i obszarów cennych kulturowo”;
- we wszystkich priorytetach i zaproponowanych działaniach, przeformułowania zapisów zakresu interwencji, aby wynikały one z diagnozy i były bardziej czytelne, przy zachowaniu ich dotychczasowego zakresu;
- doprecyzowania zdefiniowanych wskaźników (rozdzielenie na wskaźniki produktu i rezultatu, określenie wartości docelowej, określenie jednostki miary i źródła danych do pomiaru);
- uzupełnienia Kryteriów horyzontalnych i specyficznych;
- uzupełnienia katalogu Kluczowych partnerów
- weryfikacji zawężeń, niektórych dziedzin turystyki – tak aby uwzględniały również inne lokalizacje (szansa dla małych miast) położone w otoczeniu terenów atrakcyjnych przyrodniczo;
- uzupełnienia zapisów Źródeł finansowania o środki pochodzące z instrumentów inżynierii finansowej JEREMIE i JESSICA, środków prywatnych;
- zasadniczej modyfikacji części dotyczącej przedsięwzięć strategicznych (zmniejszenie ich liczby)
- doprecyzowanie i uszczegółowienie Kryteriów przestrzennych, w sposób umożliwiający czytelniejsze umieszczanie interwencji na mapie województwa;